

rium, et spes, quia in illo statu non essent posset committi, et an si committeretur, per omnia bona corporalia praesentia, et discursu temporis comparari possent, et ideo aliqua desiderari vel sperari possent, cum moderatione tamen, quia nec desiderium posset transire in concupiscentiam aestuantem, neque spes ita differretur, ut animam affligeret. Et sic de ceteris judicandum est.

30. *Ultima assertio in acceptione altera non fuisse passiones in Adamo innocentiae.* — Alio modo solent isti actus quasi per antonomasiam vocari passiones, quatenus in nobis rationem præveniunt, et hoc modo satis ex dictis constat prædictos actus non habuisse in Adamo statum passionum, sed pro passionum, juxta modum loquendi Hieronymi, epist. 22, ad Eustoch., de quo videri possunt dicta in tom. 3, tertiae partis, disp. 34, sect. 1, in fin., et hæc doctrina applicari potest ad similes actus prout esse in voluntate, et circa bona, et mala spiritualia versari possunt. Nam posset ibi esse amor Dei, et odium peccati, et desiderium beatitudinis, et spes ejus: timor autem peccati esse posset quo ad simplicem fugam peccati, non tamen quoad solicitudinem, et anxietatem animi, quia non apprehendetur ut malum imminens sed tantum possibile, quod facile vitari posset, et sic de ceteris.

CAPUT XIII.

UTRUM IN STATU INNOCENTIAE POTUERINT HOMINES
PECCARE, SIMUL IN EODEM STATU PERSEVE-
RANDO.

1. *Duplex questionis sensus.* — Duobus modis intelligi potest, primum hominem in primo statu potuisse peccare uno modo in sensu diviso, ut aiunt, id est, amittendo statum illum felicem si peccaret, alio modo in sensu composito, id est, perseverando in illo statu etiam committendo aliquam culpam, quæ ipsum ab illo statu felici non dejiceret. De priori sensu nulla est quæstio, nam de fide certum est, potuisse hominem perdere illum statum peccando, nam de facto ita deliquerit, et statum amisit, ut constat ex Gen. 3, et aliis frequentibus Scripturæ locis, et ex definitionibus Conciliorum, præsertim Milevitani, Arasicani et Tridentini, session. 5, ut infra latius videbimus. In secundo igitur sensu movetur quæstio, potestque de peccato mortali, et de veniali tractari: et de utroque possunt duo inquire, unum est, an aliquod tale peccatum

posset committi, et an si committeretur, per tale peccatum status ille amitteretur.

2. *Primum punctum an mortale aliud ab esu ligni vetiti potuerit Adam committere.* — *Assertio prima communis affirmans.* — Circa peccatum ergo mortale, quamvis de fide sit, ut dixi, potuisse homines peccare comedendo de ligno vetito, et per illud peccatum justitiam, et statum amittere. Nihilominus dubitari potest, an potuerint alia peccata mortalia committere et an illa committendo statum amitterent. Sed de priori puncto nulla est controversia, omnes enim fatentur, potuisse primum hominem alias modis peccare mortaliter, etiamsi de ligno vetito non comedenter. Probatur, quia fuit simpliciter liber ad peccandum, ut effectus probavit, nec legimus, fuisse determinatam ejus voluntatem ad bonum, vel quoad exercitium, vel quoad specificationem, magis in una materia, quam in alia: ergo cum talis determinatio non sit homini naturalis, nec possit, nisi ex singulari gratia Dei haberis, non potest cum fundamento affirmari. Præsertim cum Ecol. 15, absolute dicatur: *Deus ab initio constituit hominem, et reliquit illum in manu consilii sui.* Et infra: *Apposuit tibi aquam et ignem, ad quod volueris porrige manum tuam, ante hominem vita et mors, bonum et malum, quod placuerit ei dabit illi.* Per quæ verba explicatur libertas, etiam prout fuit in prima conditione in ipso Adamo: ergo non possumus dicere, in illo statu fuisse privilegium quasi stabili lege concessum, ut homo non sineretur peccare mortaliter in aliis materiis, quamdiu præceptum de non comedendo de ligno vetito non transgredieretur: ergo simpliciter potuit tunc homo peccare mortaliter in quacunque materia. Accedit, quod non magis erat necessaria ad perfectionem illius status, vel illi debita impeccabilitas in una materia, quam in alia. Neque etiam solet Deus nisi forte per valde extraordinarium privilegium confirmare hominem in bono in materia unius virtutis, et non aliarum. Denique de facto constat ante transgressionem illius præcepti positivi peccasse primos homines saltem in mente, contra alia præcepta, et virtutes, ut infra videbimus: neque in hoc est aliqua difficultas.

3. *Secundum an per tale aliquod mortale, amitteret statum suum.* — *Negant Abulensis et Catherinus.* — Nonnulla vero superest in altero puncto, scilicet, an per quodcumque mortale peccatum amitteretur ille status quoad internam hominis rectitudinem, et bonam compositionem, quam explicuimus. Aliqui e-

CAP. XIII. AN IN STATU INNOCENTIAE, POTUERINT HOMINES, ETC.

nim theologi negarunt, amitti justitiam originalem per alia peccata, etiamsi amitteretur gratia: justitia enim originalis aliam rectitudinem includit. Ita opinatur Abulensis, Gen. 3, q. 6 et 7, et Catherinus ibid. Fundantur primo, quia de facto putant, Evam peccasse per superbiam, vel aliis modis antequam comedenter de ligno vetito, et tamen non amisisse originalem justitiam donec comedet: quod probant, quia antequam comedenter, non erubuit, nec sensit defectum originalis justitiae. Quod si instetur inde sequi, Evam non amisisse justitiam, donec Adam comedet, quia antea etiam non erubuit. Respondent concedendo sequelam. Putatque Catherinus, in Opuse., de peccat. Orig., legem Dei fuisse, ut illa justitia in nulla persona etiamsi peccaret, amitteretur, quamdiu Adam tanquam caput totius generis humani non peccaret comedendo de ligno vetito. Quam legem ex illo tantum effectu colligere videtur. Ratione id declarant, quia illa rectitudine justitiae non fiebat per gratiam gratum facientem, quia per se non elevabat hominem ad finem supernaturalem, sed tantum rectum ordinem in naturalibus constituebat: ergo quamvis per quodlibet peccatum amitteretur gratia, non erat necessarium amitti illam rectitudinem, vel justitiam. Probatur consequentia: tum quia rectitudo illa erat velut quædam gratia gratis data, quæ non tollitur, etiamsi gratia gratum faciens amittatur: tum etiam quia naturalis rectitudo per se non pendet a supernaturali ordine: ergo potest integra manere, licet gratia amittatur: tum denique quia propter solum esum de ligno vetito Deus est mortem comminatus, dicens: *In quacunque hora comederas, morte morieris.* Gen. 2, ergo propter alia peccata non incurreretur mors: ergo nec justitia amitteretur.

4. *Assertio prima contra Abulensem et Catherinum.* — Sed omnino dicendum est, non potuisse rectitudinem illam simul esse cum aliquo peccato mortali, ac proinde quamvis in sensu diviso potuerint homines in illo statu peccare mortaliter in quacunque materia, non tamen in sensu composito, quia per quodcumque mortale peccatum amitteretur rectitudo illius status. Hoc manifeste supponit D. Thomas ubicumque sentit, justitiam originalem, vel esse idem cum gratia gratum faciente, vel rectitudinem ejus in gratia fuisse fundatam, ut patet ex I. p., q. 95, a. 1, et q. 100, a. 1 et 2, q. 83, a. 2, ad 2. Quod sequuntur Soto, l. de Nat. et grat., c. 5, et alii Thomistæ, qui saltem in hoc convenient, quia justitia

non poterat a gratia separari. Unde cum certum sit, gratiam amitti per omne peccatum mortale, consequenter justitiam etiam amitti necesse fuit. Hoc autem, quod hæc ratio supponit, scilicet illam rectitudinem fuisse in gratia fundatam, infra tractabitur, et confirmabitur. Nunc probatur secundo, nam etiamsi daremus, illam rectitudinem potuisse a gratia separari, imo de facto separatam fuisse, ut Bonaventura, Scotus et alii volunt: nihilominus non potuisset esse simul cum peccato mortali, quia omne peccatum mortale est contra rectitudinem rationis, et ideo repugnat cum rectitudine justitiae, quæ in debito ordine rationis per subjectionem ad Deum ut ultimum finem fundabatur, ita ut inferior ratio esset subjecta superiori, quamdiu superior esset subjecta Deo: ergo ablata subjectione superioris rationis ad Deum per quodlibet peccatum mortale, auferebatur fundamentum, et basis illius rectitudinis, et consequenter tota caderet, ac everteretur. Tertio eo ipso quod homo peccaret mortaliter, fieret reus æternæ mortis, et consequenter constitueretur in statu capaci poenæ, ac doloris et mortis, quod repugnat rectitudini illius status.

5. *Probatur retorquendo primam probacionem adversariorum in n. 13.* — Ultimo possumus argumentari retorquendo argumentum ab effectu, nam Eva statim ac interius peccavit per superbiam, amisit originalem justitiam: ergo signum est, per quodcumque peccatum mortale amittendam fuisse. Consequentia est clara, et antecedens probatur ex Augustino, l. 11, Gen. ad lit., c. 30, dicente, ideo statim fuisse deceptam, quia jam peccaverat: ergo per peccatum facta est capax deceptionis: ergo jam amiserat privilegium rectitudinis justitiae, quæ hominem reddebat incapacem deceptionis, ut supra dixi. Neque potest dici, amisisse justitiam quoad hunc effectum, et non quoad alios, quia non est major ratio de uno quam de altero. Unde non mihi placet, quod Cajetanus, d. q. 95, respondet ad argumentum de Eva, scilicet illam peccando amisisse originalem justitiam non totaliter, sed quoad aliquid: indicans amisisse illam quoad alios effectus, quamvis non amiserit quoad subordinationem fomitis a qua proveniebat, ut non erubesceret. Non inquam, hoe mihi placet, quia sine ratione, vel necessitate dictum est, imo est valde probabile, per illa verba Gen. 3. *Vidit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, et pulchrum oculis, aspectusque delectabile indicari aliquam deordina-*

tionem factam in portione sensitiva. Indicant enim illa verba subreptionem quamdam, et inconstantiam in motu oculorum, et phantasie, imo et aliquem motum affectionis in appetitu, ratione cuius fructus arboris pulcher, et delectabilis longe aliter, quam antea apparabat. Quod significavit Benedictus Pereira, l. 5, ubi supra, et latius docet in l. 6 Gen., notans in illis verbis tria vitia, curiositatem, voluptatem, et vanitatem ex Ruperto, l. 3, de Trin., c. 9, et Bernardo, in tr. de Gradib. humil.

6. *Eva interius peccans ante esum ligni totam justitiam amisit.* — Non tamen tunc erubuit, vel ex defectu objecti. — Absolute ergo dicendum est, statim ac Eva interius mortaliter peccavit, totum privilegium internae rectitudinis, et integratatis naturae, seu justitiae originalis amisisse. Non erubuisse autem, nec motum libidinis habuisse, antequam et ipsa, et maritus, de ligno vetito comedenter, non ex speciali dono, aut privilegio, sed ex defectu objecti provocantis, et ex nimia applicatione, et attentione ad aliquid peragendum. Dico ex parte objecti defuisse occasionem erubescientiae, et libidinosi motus, quia imprimis seipsum non videbat dum fructum arboris aspiciebat, sumebat et gustabat, et marito porrigebat, et quamvis maritum necessario videret, quando cum illo loquebatur, fortasse ab illo etiam ut ab objecto non provocabatur, quia Adam nondum donum innocentiae perdiderat, et probabile est per illud donum datum esse, non solum ut persona non posset ab aliis provocari, sed etiam, ut nec alias provocaret ad libidinosos motus. Hoc enim privilegium beatissima Virgini datum esse, alibi cum sanctis Patribus docuimus: ideoque satis credibile est, idem fuisse datum hominibus in statu innocentiae.

7. *Vel ex defectu advertentiæ.* — Deinde quamvis objectum non omnino decesset, nihilominus impediri potuit ejus excitatio ex magna attentione, et occupatione circa res alias. Nam imprimis toto tempore tentationis serpentis usque ad esum de ligno vetito Eva tota erat cogitabunda circa divinum præceptum, et comminationem et circa verba, et promissiones serpentis. Et postquam coepit appetitum excellentiae concipere, vehementer intendit ad considerandum fructum arboris, donec illum comedit. Deinde vero nimis desideravit, virum habere sui facti socium, et ideo sollicita fuit ad querendum, et persuadendum maritum, nec illam sollicitudinem remisit, donec effectum consecuta est: ideoque otium non ha-

buit, ut ita dicam, erubescendi, aut libidinose concupiscendi; et ob eamdem fortasse rationem, non animadvertisit ad alios effectus peccati, quos jam passa fuerat, quia illud tempus breve fuit, et illi non vacavit, quasi in suos internos actus, et effectus reflecti, vel certe licet illi essent effectus peccati, et privationis justitiae, non poterat illos cognoscere sub ratione effectuum, quia non oportet, ut omnia privilegia illius status prius cognosceret.

8. *Ad probationes adversariorum in n. 3.* — Et per hæc rationibus in contrarium satisfactum est. Quia licet rectitudo illa, seu integritas naturæ non esset formaliter per gratiam gratum facientem, nihilominus in illa fundabatur. Et præterea formaliter repugnabat cum obliquitate peccati mortalis, et ideo non est comparabilis cum aliis gratis gratis datis. Ad ultimum vero de pena mortis in fine numeri 3, respondetur imprimis, quod licet Deus solum dixerit: *In quacumque die comederis, morte morieris*, non excludit reliqua, nec dixit tantum propter hanc causam morte morieris, sed quia illud tantum præceptum tunc sanciebat, ideo illius penam explicuit, ut gravitatem transgressionis simul explicaret: de aliis vero tacuit, quia de illis tunc non agebat. Ex parte autem rationis, et gravitate ejusdemque peccati mortalis intelligi potest idem dicendum esse de reliquis. Deinde vero addo, ibi specialiter Deum fuisse locutum ad Adam, ut erat caput totius naturæ, et ita communatum fuisse illi mortem, non tantum pro sua persona, sed etiam pro tota natura, et in hoc sensu poenam illam fuisse propriam illius delicti comedendi de cibo vetito, nam propter alia peccata posset Adam mortem sibi mereri, non autem toti naturæ, sicut de ammissione gratiæ, et justitiae in sequentibus dicetur.

9. *Tertium punctum an etiam amitteret Adam justitiam originalem peccando venialiter tantum.* — *Arguitur pro parte negante.* — Circa alteram partem de peccato veniali eadem duo puncta tractanda sunt, quæ mutato ordine expediemus, quia ita utriusque resolutio melius constabit. Primo ergo interrogamus, si primus homo in illo statu permitteretur peccare venialiter absque gravi lapsu (ut sine dubio fieri posset), an per tale peccatum amitteret justitiam originalem, seu donum naturalis rectitudinis. Et ratio dubitandi esse potest, quia per tale peccatum non amitteretur gratia, alias non esset veniale, quia animam occideret, et de se æterna gloria privaret: ergo nec amitteretur justitia apud Deum: ergo nec naturalis

rectitudo. Probatur hæc ultima consequentia, quia rectitudo illa tunc dabatur ratione justitiae originalis: ergo manente principali non amitteretur accessorium; tum etiam, quia donum illud magnum bonum erat: ergo privatio illius gravissima fuisse poena: ergo non est verisimile peccatum veniale, quod leve est, dignum fuisse tanta poena. Tum præterea, quia, ut dicebat Abulensis, illud donum erat veluti quædam gratia gratis data, quæ per peccatum saltem veniale non amittitur; tum denique quia justitia originalis data est sub illa conditione, *In quacumque die comederis ex eo, morte morieris*: ergo licet peccaretur venialiter, non auferretur ille status, quia non impleretur illa conditio. Et hanc partem tenet Scotus, in 2, dist. 21, et latius ibi defendit Herrera, disp. 22.

10. *Assertio tertia in ordine et affirmans.* — Nihilominus dicendum est, non potuisse statum originalis justitiae integrum permanere, si homo venialiter peccaret. Probatur, quia ipsummet peccatum veniale formaliter est diminutio quædam illius status: ergo non posset cum ejus integritate consistere. Antecedens probatur, quia rectitudo illius status in hoc consistebat, ut quamdiu homo esset conjunctus Deo, ut ultimo fini, non desiceret circa media, quæ ad illum ducunt, sed peccatum veniale est defectus circa media ad verum ultimum finem conduceant, juxta doctrinam D. Thomæ, 1, 2, quæst. 88, art. 1, ergo ex se inducit defectum repugnantem illi statui, saltem quoad integritatem ejus. Item pertinebat ad rectum ordinem illius status, ut quamdiu portio animæ superior esset Deo subjecta, omnia inferiora ei perfecte essent subdita, teste Augustino, lib. 14, de Civit., c. 26. Sed per veniale peccatum inferior rationis pars deficit a superiori, et illi aliqua ex parte reluctatur: ergo per tale peccatum necessario rectitudo illius status immutaretur. Tertio immunitas ab omni poena ad illius statutum felicitatem pertinebat, sed hæc per veniale peccatum amitteretur, quia per illud fit homo reus alicujus poenæ: ergo.

11. *Evasio quorundam.* — Respondent aliqui hæc argumenta probare, peccatum veniale repugnare statui innocentiae, quia innocentia dicit parentiam omnis culpe, non tamen probare quod repugnet statui justitiae originalis. Verumtamen in peccato duo sunt: culpa et poena, seu poenæ reatus, et ratione culpe repugnat veniale peccatum perfectæ innocentiae, ratione autem poenæ dicimus repugnare statui justitiae, non quoad statum gratiæ, sed naturæ, seu rectitudinis integratatem. Et hoc modo

procedunt argumenta facta, quia quodlibet peccatum veniale invertit justitiae ordinem, et de se subdit hominem alicui poenæ, imo secundum rectam rationem est objectum tristitiae et doloris: ergo repugnabat rectitudini illius status.

12. *Duo assertionis sensus.* — *De uno procedit manifeste.* — Est tamen circa hanc assertionem considerandum, statum illum non constituisse in aliquo particulari effectu, vel perfectione actuali vel habituali, sed in quadam collectione plurium bonorum constituentium quemdam felicitatis modum et integrum rectitudinem illius status. Duobus ergo modis potest intelligi statum illum amittendum, vel diminuendum fuisse si in illo venialiter peccaretur, primo in eo tantum, quod formaliter et intrinsece adversatur peccatum veniale illi rectitudini. Secundo non solum in ea parte, sed etiam in aliis bonis illius status. Sic enim in qualibet perfectione, quæ in collectione et convenienti ordine plurium rerum consurgit, duplex modulus diminutionis, aut corruptionis fieri potest. Ut patet in sanitate, nam potest amitti quodammodo, vel diminui, si in aliquo humore nimia alteratio fiat, vel si fiat in omnibus, et idem est de pulchritudine et similibus. Ita ergo duplex immutatio in illo statu justitiae, vel integratatis naturæ intelligi potest. Rationes igitur factæ probant quidem, diminuendum fuisse illum statum per peccatum veniale priori modo, scilicet secundum quid, et auferendo particulam quamdam integratatis et perfectionis ejus, et in hoc sensu accipienda est assertio posita.

13. *De altero non item.* — An vero per peccatum veniale amitterentur omnia alia privilegia illius status, affirmare non possumus. Imo de aliquibus certum videtur non fuisse amittenda, de aliis autem res est incerta. Nam si ille status includebat gratiam et habitus per se infusos, certum est, non fuisse excludendos per peccatum veniale, sicut nee nunc excluduntur. Item si includebat omnes habitus virtutum moralium per accidens infusarum, non est verisimile fuisse amittendos per peccatum veniale, quia de se non sunt incompossibilis cum peccato veniali, et ex se non postulat, vel meretur tale peccatum, ut Deus non conservet hujusmodi habitus, quos semel infudit, nam illa conservatio, supposita productione naturaliter debita est, quando forma contraria non inducit. Unde existimo etiam per grave peccatum non amisisse primum hominem hujusmodi habitus per accidens infusos voluntati, vel appetitu, sicut nee scientias amisit, nam

hae sunt perfectiones de se ita naturales, ut in homine lapso, et in peccato existente, et in puris etiam naturalibus esse possint: Deus autem non privat his naturalibus bonis propter peccata secundum communem legem. Praeter haec autem fuerunt in illo statu alia privilegia, ut carentia fomitis, præservatio ab omni errore, et donum cuiusdam immortalitatis et impossibilitatis corporis, ut videbimus. De hujusmodi ergo incertum est, an propter solum veniale peccatum, si fieret, amittenda essent, quia ex vi solius rationis id affirmare non possumus, quia peccatum veniale de se non habet repugnantiam cum illis bonis, nec videtur ex se illorum privationem mereri. Neque etiam constat, hujusmodi legem fuisse a Deo statutam, imo probabilius est, non fuisse: quia ita est ille status institutus, ut in eo non esset illa lex necessaria, vel potius ut illius capax non fuerit, ut in ultimo puncto monstrabimus.

14. *Ad rationes in n. 9, quatenus proxime dictis obstat possent.* — Atque ita est facile rationes in contrarium solvere, nam illæ procedunt de amissione totius doni, quoad omnes effectus et privilegia ejus, et sic fatemur, non fuisse amittendum per solum veniale peccatum, quia omnes confirmationes ibi factæ sufficienter ostendunt. Nihilominus tamen non probant integritatem et rectitudinem illius status aliqua ex parte non fuisse immutandam, id est, vel tollendam, vel minuendam, veniali peccato intercedente, quia peccatum ipsum veniale et per se, ac formaliter illum rectum ordinem inverteret, ratione sue intrinsecæ inordinationis: vel aliquam etiam pœnam illi statui repugnantem mereretur. Neque obstat ratio ibi facta, quia si maneret justitia, maneret etiam rectitudo naturalis, quia accessorium sequitur principale: nam contrarium hujus ponitur in ipsa hypothesi, nimirum, quod veniale peccatum committatur manente justitia originali, saltem quoad reliqua. Unde tunc consequenter dicendum esset, justitiam illæsam perfectam rectitudinem et integrum contulisse, nihilominus tamen potuisse aliqua ex parte diminui. Atque ita licet potissima pars illius justitiae esset unio cum Deo, nihilominus potisset ab illa separari aliquod accessorium, seu minus principale, quia est quid posterius, et separabile per humanam libertatem.

15. *Dubium insurgens an potuerit Adam peccare venialiter antequam mortaliter.* — Videntur ergo superest, utrum absolute fuerit possibile id, quod in illa hypothesi supponitur, vel potius aliquid repugnans in illa hypoth-

tica questione involvatur: id est, an absolute loquendo homo in dicto statu conditus, antequam peccatum aliquod committeret, posset venialiter peccare. Et in hoc sensu multi theologi affirmantem partem docuerunt, sed non eodem modo. Nam duplex est peccatum veniale, unum quod ex surreptione vocatur, quia ex imperfecta deliberatione per motum aliquem illam prævenientem committitur, quomodo etiam in materia gravi peccare venialiter contingit, aliud, quia cum perfecta deliberatione fit, et ideo solum in materia levi locum habet.

16. *Prima opinio affirmans de utroque genere peccati.* — *Secunda affirmans de peccato veniali ex defectu materiae, et negans de veniali ex defectu deliberationis.* — *Tertia communis negans de utroque peccato.* — Prima igitur opinio est, Adam potuisse utroque modo peccare venialiter. Ita tenet Scotus, in 2, d. 21, et sequitur Gabriel ibi, d. 22, q. 1, art. 3, dub. 1, et Major, ac Bassolus, in d. 21. Fundatur præcipue in hoc, quod peccatum veniale non est contra præceptum, sed contra consilium: potuit autem Adam non violando præcepta, nec deserendo ultimum finem aliqua facere, quæ vel non maxime expedirent, vel aliquo modo a fine retardarent, quod ad peccandum venialiter sufficit. Item poterat hoc facere vel plenaria libertate in materia levi, ut dicendo verbum otiosum, vel leve mendacium, aut in materia gravi per surreptionem insurgentem saltem in voluntate, ut, verbi gratia, per motum dubitationis indeliberatum circa materiam fidei. Secunda sententia admittit in illo statu peccatum veniale in materia levi cum plena deliberatione, quia hoc peccatum non supponit aliquem motum prævenientem contra rationem, sed servato recto ordine in motione ex parte objecti et inferiorum potentiarum, ex vi solius libertatis potest committi. Et ideo in priori parte repugnat rectitudini illius status: posterior vero pars ex plena libertate sequitur, quæ in illo etiam statu servanda fuit. Ita tenuit Altissiodorensis, lib. 2, sum. tract. 10, cap. 3, q. 4, principali, et Almainius, tract. 3, Moral., cap. 22. Tertia vero opinio utrumque genus peccati negat fuisse possibile in illo statu. Hæc est sententia D. Thomæ, 1, 2, q. 89, a. 3, ubi est communis omnium scribentium, et Thomistarum in aliis locis, Capreolus et Hispalensis 2, d. 21, Soto, lib. 1, de Natura et Gratia, c. 6, in fine. Eamdem tenuit Albertus 2, d. 21, q. 10, Alensis, 2 part., q. 103, memb. 6, et Bonaventura, in 2, d. 21, art. 3, q. 1, et ibi Durandus, quæst. 4, Richardus, art. 3, q. 1,

Marsilius, in 2, q. 14, art. 1, part. 1, Ægidius, eadem dist. 21, quæst. 2, art. 3, et Argentina, q. 4, art. 1, et ibi fere omnes. Et hanc sententiam veram censemus, eamque per duas breves assertiones confirmabimus.

17. *Quarta assertio in ordine.* — *Propria assertio ratio.* — *Effugium adversariorum.* — Dico ergo primo, in Adam nullum potuisse peccatum veniale ex surreptione ante peccatum mortale inveniri. Hæc assertio probari potest rationibus omni peccato veniali communibus, quas in sequenti assertione afferemus. Nunc ergo probatur ratione propria, quia omnis surreptio repugnat perfectioni et rectitudini illius status, qualis in præcedenti capite declarata est et probata, et traditur ab Augustino, lib. 14, de Civit., cap. 10 et sequentibus, usque ad 26. Respondent, duplè esse surreptionem, alteram ex prævia motione sensualitatis, seu concupiscentia et objectorum sensibilium. Et de hac fatentur repugnasse illi statui. Et Major, in 1 concl., statuit, non potuisse in primum hominem cadere peccatum veniale ex surreptione sensualitatis, et ita exponit Augustinus, quia justitia originalis omnes hos motus cohibebat: alia vero est surreptio in ipsam voluntate ex prævia et repentina representatione intellectus, quæ maxime accidit circa res superiores spirituales, vel quæ a materialibus objectis aliquo modo abstrahunt. ut sunt in temporalibus honor et fama, in æternis vero, quæ ad Deum et animam pertinent, et præcipue si supernaturalia sint. Ex hujusmodi ergo surreptione dicunt, potuisse committi peccatum veniale in eo statu, quia justitia originalis hos motus non frænabat, sed eos tantum, qui in potestate sensitiva insurgunt.

18. *Refutatur primo ex Augustino.* — *Secundo refutatur ex d'ctis capitibus præcedentibus.* — Sed hoc imprimis gratis dicitur. Primo quia Augustinus qui statum illum præcipue declaravit, generaliter loquitur, ut patet ex lib. 14, de Civit., cap. 10, ibi. *Nec aberat quidquam, quod bona voluntas adipisceretur, nec inerat, quod carnem, animumque hominis feliciter viventis offendere.* Notetur verbum *animumque*, nam motus surreptitus inclinans ad malum, et præsertim peccaminosus non poterat animum hominis feliciter viventis non offendere. Adjungit Augustinus: *Amor erat imperturbatus in Deum.* At certe motus infidelitatis usque ad veniale culpam non poterat amantis animum non turbare. Item infra: *Erat devitatio tranquilla peccati, qua manente, nullum omnino aliunde malum, quod contrastaret, irruerat.* Si

nullum omnino, multo minus motus infidelitatis, vel similis, quam reliqui. Secundo, quia cætera omnia, quæ capite præcedenti adduximus, non minus de motibus surreptitiis voluntatis, quam de ceteris procedunt, et in universo probant, fuisse integrum et perfectam rectitudinem in interioribus potentias, et in qualibet earum per se spectata, ita ut quando voluntas adhaereret Deo per dilectionem et obedientiam, nihil inordinatum per se pati posset, non solum circa inferiora, sed multo minus circa ipsum Deum, nam hæc multo major deordinatio fuisset.

19. *Tertio, ex repugnantia ipsius effugii.* — *Instant adversarii.* — Tertio involvitur repugnancia in illis dictis, nam in voluntate animæ conjunctæ corpori non insurgunt motus surreptitiæ contra rationem, nisi præcedant similes motus in sensu. Nam ante motum voluntatis necessaria est apprehensio intellectus, quæ illum excitet, illa vero apprehensio intellectus naturaliter non potest excitare seipsum: ergo ante motum surreptitium voluntatis, præcedit surreptio, vel in appetitu sensitivo, vel saltem in phantasia: ergo e contrario, si in parte sensitiva non erant motus inordinati, nec in voluntate esse poterant. Sed instant aliqui, quia necessarium fuit in statu innocentia, ut cogitatio intellectus præcederet motum voluntatis, et rursus naturale erat, ut cogitatio intellectus prius esset imperfecta, quam plene deliberata: ergo etiam potuit in voluntate insurgere motus indeliberatus ex vi imperfectæ cogitationis, et ita posset in illo esse veniale peccatum.

20. *Ad primam partem instantia.* — *Ad secundam partem.* — Sed respondet idem argumentum fieri posse de motibus surreptitiis circa sensibiles dælectationes, quia etiam quando de illis homo cogitat, necesse est, ut aliqua cogitatio intellectus præcedat voluntatem, et ut cogitatio imperfecta deliberationem perfectam antecedat. Negatur ergo prior pars illationis, nam vel in illo statu ita essent res ordinatae, et Deus cum illis et cum homine ita concurret, ut vel intellectus ipse nunquam haberet cogitationem aliquam in ordine ad opus, nisi cum plena advertentia, vel deliberatione, vel certe licet talis cogitatio imperfecta esset in intellectu, nihilominus voluntas usque ad plenum judicium non moveretur. Quod certe, et per divinam providentiam et adjutorium facile fieri posset: et naturæ ac rationi esset valde consentaneum, supposito alio privilegio, quo in appetitu sensitivo prævenientes motus in-